

Obsah

Předmluva k českému vydání (Dušan Pleštil) 9

PODNĚTY K MEDITATIVNÍMU UCHOPENÍ NAUKY O ČLOVĚKU

První přednáška, 15. ZÁŘÍ 1920 14

Vliv Západu na střední Evropu a vliv věd na pedagogiku jako příčina její soudobé mizérie. Pedagogické zásady Herberta Spencera a nutnost jejich překonání. Hodnota vědění. Zážitek vlastního vývoje učitele během procházení různými ročníky. Smýšlení učitele a vnímání různých nálad (tragika, humor) ve třídě.

Druhá přednáška, 16. ZÁŘÍ 1920 28

Rozdílný vývoj jednotlivých bytostných článků na příkladu výměny zubů, hlasové mutace a pohlavní zralosti. Souvislost plasticko-architektonických sil s řečově muzikálními silami a jejich význam pro vývoj podoby člověka. Ve stejné souvislosti: poukaz na dionýsovský a apollónský element a zároveň dvě pedagogická gesta úcty a nadšení. Význam hudby pro vytváření duševního organismu v pozemském životě i životě po smrti. Působení různých sil v malířsko-kresebných činnostech. O podstatě eurytmie. Úcta, nadšení a ochraňující cit. Podstata eurytmie.

Třetí přednáška, 21. ZÁŘÍ 1920 43

Rozdíl mezi pedagogikou pojímanou jako věda a jako výchovné umění. Pochopení nervového systému a neudržitelnost dělení nervů na sensorické a motorické. Vnímání (zrakový orgán), porozumění (rytmický systém) a zpracování pochopeného (metabolicko-motorický systém). Prožívání muzikálního, případně jakkoli znějícího elementu. Proces mluvy a jeho souvislost s prožíváním barev. Podstata eurytmie. Prožitek člověka vykonávajícího eurytmii a prožitek přihlížejícího. Význam meditace.

Čtvrtá přednáška, 22. ZÁŘÍ 1920 56

Zrod éterného těla a uvolnění inteligence z fyzického těla. Zrod astrálního těla. Umělecká výchova v souvislosti s procesem začleňování Já do organizace člověka a odpovídající metodické a didaktické podněty: příklady z vyučování hudbě, jazykům, historii a kreslení. Vývoj dítěte po období pohlavní zralosti jako prolínání kosmicko-plastických a kosmicko-muzikálních sil. Hlava a její vývoj před narozením a po smrti.

**OTÁZKY VÝCHOVY V OBDOBÍ DOSPÍVÁNÍ
A UMĚLECKÉ UTVÁŘENÍ VYUČOVÁNÍ**

První přednáška, 21. ČERVNA 1922. 72

Předěl mezi devátou a desátou třídou: přechod od znalosti k poznání na příkladu probírání Caesara a Goetha. Zájem o vnější svět. Moc a erotika jako výraz nedostatku zájmu o svět. Abstraktnost a obraznost znázorněná na příkladu vyučování matematice (Pythagorova a Carnotova věta). Chování učitele a zamezení latentním nešvarům. Ubíjející působení skepticismu a pesimismu. O zacházení s erotikou.

Druhá přednáška, 22. ČERVNA 1922 86

Základní nálada učitele: úcta k individualitě dítěte. Nutnost odstranění překážek ve fyzickém a v éterném organismu. Co je příčinou únavy dětí. Obraznost jako metodický princip. Morálně charakterologická povaha obraznosti. Nutnost uměleckého smyslu znázorněná na příkladu zacházení s tabulí. Temperamenty a karma. Umělecká fyziognomika. Fyzický organismus a duch. Správná povaha autoritativního vztahu učitele vůči žákovi.

**PODNĚTY K PROHLoubENÍ SPOJENÍ
S POSLÁNÍM UČITELE A VYCHOVATELE**

První přednáška, 15. ŘÍJNA 1923 104

Vychovatel jako gymnasta (Řecko), rétor (Řím a středověk) a doktor (novověk). Předpoklady pro dnešní učitele: gymnasta prodchnutý duchem, oduševnělý rétor, oživená duchovnost. Kritické poznámky k dnešní vědě a podněty k didaktice a metodice plné života, uvedeny na příkladu zacházení s bramborami, vývoje motýla a proměny pulce. Co je možné udělat proti nudnému vyučování.

Druhá přednáška, 16. ŘÍJNA 1923 118

Rozdíl mezi nepřirozeným nadšením a nadšením, jež vzniká ze vztahu k věci. Ztráta léčebného hlediska ve výchově a nutnost léčení s výchovou opět spojit. Čtyři způsoby rozvinutí sil, v nichž člověk žije: pohyb, zažívání, rytmická a smyslová činnost. Poznání léčebných účinků ve vnějším a vnitřním éteru i v astrálním elementu – základ terapie. Výchovné síly jako metamorfóza sil lékaře. Pojmy pravdivý a nepravdivý, zdravý a nemocný. Proces dýchání člověka. Nadšení a cit pro zodpovědnost.

Třetí přednáška, 16. ŘÍJNA 1923 131

Pohyb člověka jako účinek bezprostředního zapojení ducha. Uhlík, dusík, a kyanosloučeniny v souvislosti s průběhem pohybu. Lásky k učitelu a její význam ve středních letech života. Tři tváře učitele. Napětí mezi pravdou a povinností znázorněné na průběhu soudu s Mahátmou Gándhím. Být „poplatný době“, anebo „žít v pravdě“: boj Michaela s drakem.

Průpověď 144

Obrazová příloha 146